

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kristýna Venclová

Tvorba Roalda Dahla a její filmové zpracování

Olomouc 2021

Vedoucí práce: Mgr. Milan Mašát, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem danou práci vypracovala samostatně, pouze za použití uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 24. 11. 2021

Kristýna Venclová

Poděkování

Velmi děkuji panu Mgr. Milanu Mašátovi, Ph.D. za trpělivost, ochotu a cenné rady, které mi pomohly práci dokončit.

Anotace

Cílem bakalářské práce je analyzovat vybraná literární díla spisovatele Roalda Dahla a komparovat je s jejich filmovými adaptacemi. Práce je zaměřena výhradně na autorova díla, která jsou určena dětským čtenářům (např. *Čarodějnice*, *Obr Dobr a Karlík a továrna na čokoládu*). Použitím metody porovnání dojde k výslednému zhodnocení, do jaké míry filmová adaptace kopíruje příslušnou literární předlohu. V práci byly použity nejznámější zfilmovaná díla, konkrétně *Čarodějky* (1990), *Čarodějnice* (2020), *Obr Dobr* (2016) a *Karlík a továrna na čokoládu* (2005).

Klíčová slova:

filmová adaptace; literární dílo; literatura pro děti a mládež; Roald Dahl; komparace, film, literární předloha

Annotation

The aim of the bachelor's thesis is to analyze selected literary works of writers Roald Dahl and compare them with their film adaptations. The work is mainly focused on works intended for children's readers (*The Witches*, *The BFG* and *Charlie and the Chocolate Factory*). Using the method of comparison the final evaluation of the agreement between the literary master and the film adaptation will take place. The most famous film adaptations were used in the work, namely *The Witches* (1990), *The Witches* (2020), *The BFG* (2016) and *Charlie and the Chocolate Factory* (2005).

Keywords:

film adaptation; literary work; literature for children and youth; Roald Dahl; comparison, film, literary masterpiece

Obsah

Úvod	8
1 Roald Dahl.....	9
1.1 Dahlova literatura v kontextu historického vývoje.....	10
1.2 Dahlova literatura pro děti a mládež.....	11
1.3 Literární kritika a ocenění.....	12
2 Čarodějnice.....	13
2.1 Hlavní hrdina	13
2.2 Babička	14
2.3 Bruno Jenkins	14
2.4 Rafinované čarodějnice	15
3 Karlík a továrna na čokoládu.....	16
3.1 Karlík Bucket.....	17
3.2 Willy Wonka	17
3.3 Karlíkova rodina	17
3.4 Umpa – Lumpové	18
3.5 Zlobivé děti.....	18
4 Obr Dobr.....	19
4.1 Osiřelá Sofie	19
4.2 Postava Obra Dobra.....	20
4.3 Ostatní obři	20
5 Filmové adaptace literární tvorby Roalda Dahla.....	21
5.1 Čarodějky (1990).....	21
5.2 Čarodějnice (2020)	23
5.3 Karlík a továrna na čokoládu (2005)	24
5.4 Obr Dobr (2016)	27
6 Srovnání literární předlohy s filmovou adaptací	29
6.1 Čarodějky (1990).....	29
6.2 Čarodějnice (2020)	30
6.3 Karlík a továrna na čokoládu (2005)	31
6.4 Obr Dobr (2016)	32
Závěr.....	33
Seznam použité literatury a zdrojů	35
Anotace.....	37

Úvod

Filmové zpracování je v dnešní době častým fenoménem. Lidé obecně nemají mnoho času, a proto se pro ně film stává nejjednodušším a nejrychlejším způsobem, jak se odreagovat. Stále ale platí, že existuje početná skupina literárních příznivců, kteří sáhnou raději po knize a filmovou adaptaci zhlédnou až po jejím přečtení.

Častým jevem při zfilmování literárního díla je nespokojenost s výběrem hlavních hrdinů nebo vypuštění zásadních okamžiků děje z důvodu časové tísně. Sama patřím do skupiny čtenářů, která s nadšením čeká na filmovou adaptaci, a poté srovnává rozdíly s dílem původním.

Téma této bakalářské práce jsem si vybrala právě proto, že mě samotnou velmi zaujaly filmy z 90. let 20. století inspirované právě Dahlovými literárními předlohami. Se silící popularitou jeho tvorby vznikala další filmová díla, která nyní ovlivňují i dnešní mladou generaci. Málomocná adaptace se bohužel zcela drží původní knihy a nečtenář tak může získat mylné informace o průběhu děje.

Cílem mé bakalářské práce proto bude analýza próz *Čarodějnice*, *Obr Dobr* a *Karlík a továrna na čokoládu* od Roalda Dahla a základní popis vybraných filmových adaptací. Následně srovnáme původní dílo s filmovou adaptací a zhodnotíme, do jaké míry se filmová adaptace drží dané literární předlohy.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Tématem teoretické části bude analýza autorova života a jeho tvorby. V praktické části se budeme zabývat přiblížením děje literárních děl, především knihám *Čarodějnice*, *Obr Dobr* a *Karlík a továrna na čokoládu*, zaměříme se na samotné filmové adaptace, které byly vytvořeny v letech 1990–2020 a mezi kterými panují velké rozdíly co se zpracování týče. Pokusíme se komparovat literární předlohu Dahlových próz s filmovými adaptacemi, které byly na výše zmíněná díla natočeny. Jedná se o *Čarodějky*, dále nejnovější *Čarodějnice*, *Obra Dobra* a *Karlíka a továrnu na čokoládu*.

1 Roald Dahl

Roald Dahl za svůj život vytvořil autobiografii rozdělenou do dvou částí. První z nich je povídkový soubor *Kluk, příběhy z dětství*¹ (1984, *Boy: Tales of Childhood*), kde autor detailně popisuje neuvěřitelné zkušenosti ze svého dětství, především z internátních škol, které navštěvoval. Ve druhé části s názvem *Sólový let*² (1986, *Going Solo*) pojednává o svých prvních pracovních zkušenostech a službě v britském Královském letectvu (Royal Air Force).

Roald Dahl se narodil v Llandaffu v jižním Walesu 13. září 1916, nicméně oba jeho rodiče pocházeli z Norska.³ Dahlův otec zemřel velmi brzy. Matka Roalda v sedmi letech přihlásila na Llandaffskou katedrální školu, kterou navštěvoval pouze dva roky. V devíti letech nastoupil do Svatopetrské internátní školy v Anglii. Sám Dahl ve svém díle shledává Svatopetrskou školu jako místo plné bezpráví, šikany ze strany učitelů i ředitele školy.⁴

*Po celou dobu svého pobytu ve Svatopetrské škole jsem pak už nikdy neusínal zády k domovu. Spal jsem postupně v různých postelích a v různých ložnicích, a musel jsem si proto znovu a znovu určovat směr, ale řídil jsem se vždy Bristolským zálivem a vždy jsem dokázal natáhnout neviditelnou čáru od své postele k našemu domovu ve Walesu. Ani jednou jsem se při usínání neodvrátil od domova. Znamenalo to pro mne velkou úlevu.*⁵

Podobné zkušenosti autor získal i na následující střední škole v Reptonu, kterou začal navštěvovat ve svých třinácti letech. Nicméně tresty nepřicházely pouze od zaměstnanců školy, ale i z řad starších studentů, tzv. boazers.⁶ Ti měli za úkol trestat mladší studenty i za drobné prohřešky. Dahl na zážitky ze svých školních let nikdy nezapomněl a často je zakomponoval do svých literárních děl. Během školních prázdnin pravidelně navštěvoval prarodiče žijící v Norsku. Norsko miloval a považoval je za svou domovinu.⁷ Po konci studií v Reptonu začal pracovat na pozici obchodníka v naftařské společnosti Shell, která ho po nějaké době poslala služebně do východní Afriky. Když přišla druhá světová válka, přihlásil se do armády, kde ho vycvičili na pilota britského Královského letectva. Při jedné z bojových akcí armádní

¹ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia. ISBN 978-80-7549-980-6.

² DAHL, Roald, 2009. *Sólový let*. Praha: Volvox Globator. ISBN 978-80-7207-740-3.

³ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, s. 17. ISBN 978-80-7549-980-6.

⁴ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, s. 132–141. ISBN 978-80-7549-980-6.

⁵ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, s. 103. ISBN 978-80-7549-980-6.

⁶ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, s. 163. ISBN 978-80-7549-980-6.

⁷ DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, s. 61–81. ISBN 978-80-7549-980-6.

letoun nešťastnou náhodou ztroskotal a Dahl si vážně poranil lebku. Zkušenosti a zážitky z druhé světové války autor zaznamenal také do své druhé autobiografické knihy *Sólový let*.⁸

Po ukončení vojenské služby pracoval několik let jako asistent ataše pro britské letectví ve Washingtonu. Roku 1990 zemřel na myelodysplastický syndrom. Za svého života založil *Úžasnou dětskou charitu Roalda Dahla (Roald Dahl's Marvellous Children's Charity)*, pomáhající těžce nemocným dětem.⁹

1.1 Dahlova literatura v kontextu historického vývoje

Jak již bylo zmíněno výše, Dahl se vojensky angažoval ve druhé světové válce. Počátky jeho tvorby sahají do roku 1941, kdy se po ukončené vojenské službě stěhuje do Washingtonu. Spisovatel C. S. Forester ho požádal, aby sepsal krátkou výpověď svých válečných zážitků, propagandistické dílo, které mělo motivovat právě zapojené americké vojáky do války. Anonymně otištěná povídka *Sestřelen nad Lybií* zaznamenala obrovský úspěch a započala tak jeho spisovatelskou kariéru.¹⁰ Na konci roku 1943 vydával sérii krátkých příběhů vydávaných v časopisech. Za zmínku stojí *The Sword* či *Katina*. Většina jeho povídek vytvořených během války, měla propagandistický charakter.¹¹

V roce 1945 se Dahl vrátil zpět do Anglie, zanechal práce u společnosti Shell a začal se živit pouze jako spisovatel. Život na venkově ho inspiroval k vytvoření souboru anekdotických povídek *Claudův pes*.¹² Roku 1954 mu kariéru narušilo nepravdivé nařčení z plagiátorství. Po několika letech odmlčení se úspěšně navrátil s další sbírkou povídek *Kiss, Kiss* (1960). Kniha byla přeložena do mnoha světových jazyků a Dahl si tak zajistil úspěšnou budoucnost. V roce 1960 svou inspiraci pro dospělého čtenáře vyčerpal a zaměřil se především na psaní pohádek pro své děti.¹³ Na literaturu určenou dětem se zaměříme v další kapitole.

⁸ DAHL, Roald, 2009. *Sólový let*. Praha: Volvox Globator. ISBN 978-80-7207-740-3.

⁹ DAHL, Roald. *About Roald Dahl* [online]. The Roald Dahl Story Company Limited/Quentin Blake ©2018. [cit. 3.6.2021]. Dostupné z: <https://www.roalddahl.com/roald-dahl/about>.

¹⁰ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 72. ISBN 978-1-5040-3859-1.

¹¹ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 83. ISBN 978-1-5040-3859-1.

¹² TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 97. ISBN 978-1-5040-3859-1.

¹³ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 150. ISBN 978-1-5040-3859-1.

1.2 Dahlova literatura pro děti a mládež

Jeden z prvních literárních počinů pro děti vytvořil Dahl již během války v roce 1942. Krátký pohádkový příběh *Gremlins*¹⁴ o zlomyslných tvorech, kteří ve válce sabotovali protivníky Královského letectva. Na motivy knihy měl být natočen celovečerní film od Walta Disneyho, který bohužel nikdy nevznikl. Fenomenální úspěch zaznamenal Dahl až v 60. letech po vydání knihy *Jakub a obří broskev* (1961, *James and the Giant Peach*). Roku 1964 vydává další dětskou prózu *Karlík a továrna na čokoládu* (1964, *Charlie and the Chocolate factory*), ve které lze pozorovat silné autobiografické prvky.¹⁵

Dahlova literatura pro dětského čtenáře se ve světě stala velmi oblíbenou, a proto úspěšně navázal další tvorbou v 70. a 80. letech. Jmenujme například díla *Fantastický pan Lišák* (1970, *Fantastic Mistr Fox*), *Danny, mistr světa* (1975, *Danny, the Champion of the World*), poté pokračování *Karlíka a továrny na čokoládu*, *Karlík a skleněný výtah* (1972, *Charlie and the Great Glass Elevator*). V 80. letech Dahl napsal *Prevítovi* (1980, *The Twits*), následovala *Jirkova zázračná medicína* (1981, *George's Marvellous Medicine*). Roku 1982 vznikl *Obr Dobr*, věnovaný jeho zesnulé dceři Olivii (1982, *The BFG*). V posledních letech svého života napsal Dahl strašidelné *Čarodějnice* (1983, *The Witches*), dílo *Žirafa, pelikán a já* (1985, *Girrafe and the Pelly and Me*) a *Matyldu* (1988, *Matilda*), která v sobě ukrývala silně zakořeněné zážitky ze školních let.¹⁶

Překlady Dahlových próz se u nás začaly vydávat až po roce 1989. K razantnímu zvýšení prodeje knih značně pomáhaly zfilmované adaptace jako například *Čarodějky* (1990), *Matilda* (1996), *Karlík a továrna na čokoládu* (2005) a *Obr Dobr* (2016). České překlady vydávané po roce 2000 zahrnují například díla *Jirkova zázračná medicína* (2007), *Fantastický pan Lišák* (2009), *Kluk, příběhy z dětství* (2009) a *Sólový let* (2009).

¹⁴ DAHL, Roald, 2006. *Gremlins*. Dark Horse Comics, s. 56. ISBN 978-1593074968.

¹⁵ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media. ISBN 978-1-5040-3859-1.

¹⁶ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media. ISBN 978-1-5040-3859-1.

1.3 Literární kritika a ocenění

V knize *Roald Dahl: A Biography* (2016) Jeremy Treglown napsal o Dahlovi:

*Byl to skvělý válečný hrdina, znalec, filantrop, muž oddaný rodině, který musel čelit děsivé posloupnosti tragédií. Byl také, jak bude vidět, snilkem, antisemitou, tyranem a samozvaným buřičem.*¹⁷

Roald Dahl vyčníval svým nekonvenčním stylem psaní. Jeho tvorba byla opakovaně napadána za použité prvky rasismu a misogynie.¹⁸ Kritice byla vystavena především díla *Karlík a továrna na čokoládu* (1964) a *Čarodějnice* (1983).

*Jsou to trpaslíci! Dovezení přímo z Afriky! Patří k trpasličímu kmeni, známému jako Umpa-Lumpové. Objevil jsem je já sám. A sám jsem je také přivezl z Afriky – celý jejich kmen, celkem tři tisíce lidí. Narazil jsem na ně v nejhlubším a nejtemnějším koutě afrického pralesa, kam přede mnou nevstročil jediný běloch.*¹⁹

Umpa-Lumpové v *Karlíkovi a továrně na čokoládu* (1964) představovali dle kritiků černošské otroky z dob kolonialismu, kteří museli pracovat pro bílého muže.²⁰ S ostrou kritikou byl autor konfrontován i u *Čarodějnic* (1983). Feministické organizace zde spatřovaly silné prvky misogynie, jelikož čarodějnicí mohla být pouze bytost vypadající jako obyčejná žena. I přes veškerou kritiku si Dahl vytvořil silnou základnu čtenářů po celém světě a velké oblibě se těší dodnes.

Dahl získal během svého života řadu ocenění, jmenujme například třikrát získanou cenu *Edgara Allana Poea* (1954, 1959, 1980), *Whitbreadovu* cenu z roku 1983 a cenu *Dětská kniha tisíciletí* z roku 2000.²¹

¹⁷ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 17–18. ISBN 978-1-5040-3859-1.

¹⁸ Misogynie znamená nenávisť, pohrdání či předsudky vůči ženám. Vznik z řeckého slova miseo (nenávisť) a gyne (žena).

¹⁹ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia. ISBN 978-80-7549-974-5.

²⁰ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 173. ISBN 978-1-5040-3859-1.

²¹ TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, s. 272. ISBN 978-1-5040-3859-1.

2 Čarodějnice

Kniha pojednává o malém chlapci, kterému zemřeli rodiče a on zůstal sám se svou babičkou. Po jejich smrti se společně přestěhují z Norska do Anglie. Babička chlapci vypráví o čarodějnicích, které chodí mezi lidmi a vypadají jako obyčejné ženy. Jejich hlavním úkolem je zbavit svět jim odporných dětí. Po babiččině nemoci se spolu vydají na dovolenou do přímořského hotelu, kde se tajně koná sjezd všech anglických čarodějnic. Chlapec se nedopatřením dostane do sálu k čarodějnické schůzi a při odhalení je proměněn i s druhým chlapcem Brunem Jenkinsem v myš. Babička po zjištění předešlých událostí vymyslí lest, díky které se čarodějnic zbaví. Za pomoci proměněného vnuka seberou Hlavní nejvyšší čarodějnici lektvar na proměnu v myš a nalijí ho čarodějnicím do polévky. V závěru knihy se chlapec s babičkou domluví, že spolu budou nadále pátrat po zbylých čarodějnicích po celém světě, aby ostatní děti zůstaly v bezpečí.

2.1 Hlavní hrdina

Hlavním hrdinou knihy je sirotek, žijící se svou norskou babičkou. Chlapec v knize není nikdy pojmenován. Vyniká svou odvahou, přímočarostí a cílevědomostí. Všechny tyto povahové rysy mu pomáhají překonat nelehký osud, který mu čarodějnice připravily v podobě myši. Silná vůle a velké odhodlání mu pomohou v boji proti těmto zákeřným bytostem. Chlapec velmi vzhlíží ke své babičce, která ho fascinovala svou kuráží a revoltou vůči čarodějnicím.

Já sám jsem přišel s čarodějnicemi do styku dvakrát – a to nezávisle na sobě -, než jsem dosáhl věku osmi let. Z prvního setkání jsem unikl bez pohromy, ale při druhé příležitosti jsem takové štěstí neměl. Asi se rozbrečíte nahlas, až si přečtete o tom, co se mi přihodilo. S tím se nedá nic dělat. Pravda musí spatřit světlo světa. Za to, že jsem ještě vůbec tady a že si s vámi můžu povídat, jakkoli prazvláštně asi vypadám, vděčím jedině své bezvadné babičce.²²

²² DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, s. 13. ISBN 978-80-7549-979-0.

2.2 Babička

Babička v knize je vyobrazena jako velmi odvážná žena, milující svého vnuka za každých okolností. Velké pouto mezi nimi umocňuje fakt, že vnučkovi nezbyl žádný jiný příbuzný a babička je tak jedinou osobou, která chlapce vychovává. Hned v úvodu knihy chlapcovi vypráví příběhy o čarodějnicích, které ji jako malou velmi poznamenaly. Postava proto představuje jakéhosi ochránce dětí bojujícího s čarodějnicemi po celý život. Svou znalostí problematiky čarodějnic u vnuka chvílemi vyvolává pochybnosti, které zvrátí až jeho první setkání s čarodějnicí. Její nesmírnou lásku dokazuje i fakt, že vnučka neodvrhne ani po jeho přeměně v myš. Babička je v knize netradiční osoba, která si ráda zapálí doutník, touží po dobrodružství a vymýšlí bojové plány ke zničení všech čarodějnic.

*Moje babička byla jediná babička, kterou jsem znal, co kouřila doutníky. Jeden si teď zapálila – byl dlouhý a černý a páchl jako pálicí se guma.*²³

2.3 Bruno Jenkins

Bruno byl chlapec, který byl se svými rodiči také na dovolené stejně jako hlavní hrdina. Neměl příliš dobrých vlastností. Hubatý, nenasytný chlapec se velmi rád pyšnil majetkem svých rodičů. Svou hloupostí a touze po sladkostech se dostal do pasti Hlavní nejvyšší čarodějnic, která jej ukázala jako demonstrativní příklad proměny vzorcem 86 časovaného měniče v myši. V počátečních chvílích v myším těle byl Bruno nešťastný, časem však přišel na to, že myš má svůj život v mnohém jednodušší. Například již nemusí chodit do školy. Brunovi rodiče babičku s proměněným synem několikrát odmítnou, uvěří až po jeho vysmátém pozdravu.

*Babička se k nim vydala a Bruna vrazila panu Jenkinsovi rovnou do dlaně. „Tady máte svého chlapečka,“ oznámila mu. „Potřeboval by dietu.“ „Ahoj tati,“ pozdravil Bruno. „Ahoj, mami!“ Paní Jenkinsonová zaječela ještě víc.*²⁴

²³ DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, s. 17. ISBN 978-80-7549-979-0.

²⁴ DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, s. 216. ISBN 978-80-7549-979-0.

2.4 Rafinované čarodějnice

Postava čarodějnice je zde vyobrazena originálně. Na první pohled vypadá jako obyčejná žena, která se od ostatních ničím neliší. Babička zde jako znalkyně chlapci mistrně popisuje nenápadné rozdíly mezi čarodějnicí a průměrnou ženou.

„Zdá se, že si pořád neuvědomuješ, že čarodějnice vlastně ženy ani nejsou. Jenom jako ženy vypadají. Hovoří jako ženy. A dokážou se chovat jako ženy. Ve skutečnosti jde o zcela odlišný živočišný druh. Jsou to démoni v lidské podobě. Proto mají dráčky, plešaté hlavy, zvláštní nosy a podivné oči. To všechno musí skrývat před celým světem, jak nejlíp umějí.“²⁵

Charakter čarodějnic je typický, hlavním rysem je jejich nenávisť k dětem. Celé generace čarodějnic touží po jediném – vymýtit všechny děti po celém světě. Lektvar, který Nejvyšší hlavní čarodějnice propaguje, má především ulehčit starým čarodějnicím, které již nejsou schopné děti sprovodit ze světa osvědčenými způsoby.

Dahlova čarodějnice je daleko rafinovanější a vynalézavější, než čarodějnice z klasických pohádek a s dětmi se dokáže vypořádat, aniž by na sebe upoutala jakoukoliv pozornost.

²⁵ DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, s. 34. ISBN 978-80-7549-979-0.

3 Karlík a továrna na čokoládu

Kniha vypráví o chlapci Karlíku Bucketovi, který pochází z velmi chudé rodiny. Celá rodina žije ve starém, malém domě na kraji města, do kterého zatéká a je v něm zima. Spolu s Karlíkem žije maminka s tatínkem a dědečkové s babičkami, kteří jsou tak staří, že nevylezají z postele. Nedaleko jejich domečku stojí obrovská továrna na čokoládu, zahalená tajemstvím. Do továrny nikdo léta nechodí, ovšem čokoláda se tam vyrábí dál. Majitelem této úžasné továrny je Willy Wonka.

Karlík čokoládu miluje, ale dostává jí pouze jednou za rok k narozeninám. Jednoho dne majitel továrny Willy Wonka vypustí do oběhu pět Zlatých kupónů, vložených do kterékoliv čokolády. Ten, kdo Zlatý kupón najde, navštíví na jediný den Wonkovu továrnu, pozná tajemství výroby těch nejzajímavějších dobrot a získá jejich doživotní zásobu. Karlík má náhodou narozeniny už příští týden, a proto mu maminka s tatínkem čokoládu koupí. Bohužel neúspěšně.

Postupně jsou nalezeny čtyři Zlaté kupóny dětmi, které by si je ani nezasloužily. August Gdoule je první, další Veruka Saltini, Fialka Garderóbová a poslední Miky Telekuk. Šťastnou náhodou najde Karlík na zemi dolarovou bankovku. Už ani tak nemyslí na kupón, jako na to, jaký má hlad. Koupí si dvě čokolády a ve druhé nalezne Zlatý kupón.

„To je přece Zlatý kupón!“ vykřikl obchodník a vyskočil snad půl metru do vzduchu. „Našel jsi poslední Zlatý kupón! Víš ty vůbec, jakou máš kliku, chlapče? Haló, všichni sem! Pojdte se honem podívat. Tady to dítě našlo poslední Wonkův Zlatý kupón! Podívejte! Drží ho v ruce!“²⁶

Do továrny s ním jde dědeček Pepa. V továrně zažijí spoustu úžasných věcí, poznají dělníky Umpa-Lumpy a ochutnají nejlepší čokoládu na světě. Během prohlídky doplatí ostatní děti na své zlozvyky, které je budou stát hodně nepříjemností. Karlík, který je skromný a Willyho Wonku pozorně poslouchá, vyhraje tu nejlepší věc – zdědí Wonkovu továrnu na čokoládu. Na závěr se celá rodina přestěhuje i s domečkem do továrny. Pan Wonka učí Karlíka svým dovednostem, aby jednou mohl převzít továrnu pevně do svých rukou.

²⁶ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, s. 64. ISBN 978-80-7549-974-5.

3.1 Karlík Bucket

Karlík je skromný chlapec vychovávaný ve velmi těžkých podmínkách. Jako každé běžné dítě miluje čokoládu a právě proto cítí obrovskou radost při nalezení Zlatého kupónu, čímž se značně liší od ostatních dětí. Karlík respektuje pokyny pana Wonky a neodbíhá od svého dědečka jako ostatní, kteří na svou neposlušnost během prohlídky doplatí. Chlapec je uchvácen cukrovými vynálezy, které Wonka vymyslel, i když se k okolnímu dění příliš nevyjadřuje. Jeho introvertní a skromná povaha mu zajistí výhru továrny na čokoládu.

„Ty že jsi dočista poslední, kdo nám tu zbyl?“ stavěl se překvapeným pan Wonka. „Ano, já,“ zašeptal Karlík. „Já jsem poslední.“ A Pan Wonka zničehonic vybuchl radostí. „Ale milý chlapče,“ jásal, „to znamená, že jsi vyhrál!“²⁷

3.2 Willy Wonka

Dahl ztvárnil Wonku jako záhadnou postavu mající smysl pro spravedlnost. Necharakterní rodiče a děti jsou za své skutky náležitě potrestáni. Pan Wonka je přeborníkem v cukrových vynálezech, sám se cítí osamocen a nemá náležitého dědice, proto vymyslí loterii v podobě Zlatých kupónů.

Pět šťastných nálezců těchto pěti Zlatých kupónů bude jedinými smrtelníky, jimž bude dovoleno navštívit moji továrnu a prohlédnout si, jak to nyní uvnitř vypadá! Přeji vám všem hodně zdarů a šťastný lov!²⁸

3.3 Karlíkova rodina

Hlavní postavou, která vystupuje společně s Karlíkem, je dědeček Pepa. Ostatní v knize jsou zmíněni jen okrajově. Stařík dříve pracoval v továrně u pana Wonky a když ji uzavřeli, velmi strádal. Byl znalcem Wonkových výrobků a s nadšením Karlíkovi o továrně vyprávěl. Upřímnou a nejspíš i největší radost z její návštěvy měl právě dědeček Pepa.

²⁷ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, s. 188. ISBN 978-80-7549-974-5.

²⁸ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, s. 32. ISBN 978-80-7549-974-5.

3.4 Umpa-Lumpové

Malí černí mužíčci, kteří vynikají svou pracovitostí a oddaností. Wonka je vzal k sobě z nejtemnějšího kouta afrického pralesa, právě pro jejich lásku ke kakaovým bobům. Všem neposlušným dětem v továrně při odchodu zazpíval sbor Umpa-Lumpů zesměšňující píseň ukryvající špatné vlastnosti dětí i rodičů.

*Milují hudbu a tanec. Pořád si vymýšlejí nové a nové písničky. Počítám, že jich dneska uslyšíte hezkou řádku. Musím vás ale upozornit, že jsou to vykukové. Rádi si zavtipkují.*²⁹

3.5 Zlobivé děti

I přes všechna upozornění směřujících od pana Wonky děti nedodržují stanovená pravidla. V průběhu děje jsou proto všechny různou měrou potrestané. Zdá se, že Dahl předpokládá již chybu v rodičích a chování dětí je už jen výsledek špatné výchovy. Tento model se zjevuje nejvíce u Veruky Saltini, výchovou zkažené a rozmazlené dívky. Nejlépe ji vystihuje píseň Umpa-Lumpů:

*Proč hněv a ostuda a smích
valí se na Veruku Saltini?
To ona jen má platit za viny?
I když je zkažená a nic dobrého neumí,
Nemohla zkazit sama sebe, to se rozumí!
Tak kdo ji zkazil, dámy a páni?
Kdo spěchal vyplnit kdejaké její přání?
Tak kdo si vychoval tohohle rozmazlence?
Kdo jsou ti viníci? Dostanou věnce!
Běda! Není třeba dlouho pátrat, hříšníci jsou tady!
Zkrátka je to...(je to smutná novinka)-
je to...sám papínek a matinka.
Proto byl jejich osud vratký.
Proto se shledali – v jímce na odpadky.*³⁰

²⁹ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, s. 98. ISBN 978-80-7549-974-5.

³⁰ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, s. 159. ISBN 978-80-7549-974-5.

4 Obr Dobr

Kniha Obr Dobr vypráví o osiřelé dívce Sofii, žijící v dětském domově. Jedné noci nemůže spát, vykoukne z okna a všimne si, že ulicemi prochází velká postava vypadající jako obr. Už jako dítě slyšela o čarodějně hodině, když uprostřed noci všichni spí, *vylézají temné bytosti a mají svět ve své moci.*³¹

Temnou bytostí byl obr Dobr, který Sofii odnesl do Obří země, kde žil ještě s dalšími obry – Flákožroutem, Kostikřupem, Drtichlapem, Děckožvykem, Chroustomasem, Chlemtohrdem, Krvešpuntem a Řezníčkem. Dobr jako jediný nejedl lidi, živil se pouze nedobrymi fňokurkami³². Dobr má jiné poslání – trumpetou fouká dětem do ložnic hezké sny. Lidožraví obři se rozhodnou sníst děti ze dvou internátních škol v Londýně a Sofie s Dobrem vymyslí pomocí snu, jak neštěstí zabránit. Oba se rozhodnou namíchat sen anglické královně, který by jí chystané události osvětlil a ona jim tak snáze uvěřila. Jejich plán se stává úspěšným a obři jsou vhozeni do hluboké jámy, ve které je za trest krmí pouze fňokurkami. Dobr se po čase stává spisovatelem, který napsal tuto knihu jako svou biografii.

4.1 Osířelá Sofie

Osamělá Sofie, žijící v sirotčinci, je bystrá a velmi zvědavá dívka. Po únosu Dobrem vidíme v jejím jednání jistou nadřazenost, promítající se v její povaze. Dahl ukazuje na rozpínavost lidí, kteří svým jednáním vybočují z celé živočišné říše.

Čoklidi³³ zabíjí jeden druhého daleko větším tempem. „Ale nežerou jeden druhého,“ řekla Sofie. „Obři taky neužirají jeden druhého,“ poznamenal obr Dobr. „Dokonce ani jeden druhého nezabíjí. Obři nejsou moc hodní, ale jeden druhého nezabije. Ani krokodáci nezabíjí jiné krokodáky. Ani kočky nezabíjí jiné kočky.“ „Zabíjejí myši,“ podotkla Sofie. „Cha! Ale nezabíjí se mezi sebou,“ připomenul obr Dobr. „Čoklidi jsou jediná zvířata, co se zabíjí mezi sebou.“³⁴

Sofiino chování prochází vývojem a postupně se stává pokornou dívkou vzhlížející ke svému příteli Dobrovi.

³¹ DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia, s. 10. ISBN 978-80-7549-971-4.

³² Fňokurka – zelenina rostoucí v Obří zemi.

³³ Čoklidi – v obřím jazyce lidé.

³⁴ DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia, s. 87. ISBN 978-80-7549-971-4.

4.2 Postava obra Dobra

Obr Dobr se velmi liší svým charakterem od ostatních obrů. Jako jediný touží po tom, aby dětem udělal radost a fouká jim trumpetou pochytané sny. Zbývající obři ho od sebe odstrkují, jelikož nedisponuje jejich silou, velikostí a především nejlidi. Dobr se vyznačuje moudrostí a šlechetností a k Sofii se chová téměř otcovsky. I přesto, že ho ostatní obři šikanují, zůstává stále obrem s dobrým srdcem.

„Tady je, hnusotná fňokurka!“ zvolal obr Dobr a zamával s ní. „Ošklivím ji! Zle ji návidím! Mám jí až po plný krk! Ale protože zamítám požírat čoklidi jako ostatní obři, musím celý život chlemstat žouželné fňokurky.“³⁵

4.3 Ostatní obři

Dahl přisoudil obrům jména podle jejich nejoblíbenějších činností – Flákožrout, Kostikřup, Drtichlap, Děckožvyk, Chroustomas, Chlemtohrd, Krvešpunt a Řezníček. Na první pohled je tedy patrné, čím se liší od ústřední postavy obra Dobra. Doplatí na svou touhu po lidském mase a jsou potrestáni vězením v hluboké jámě. Zlí obři jsou zde představeni jako typičtí zástupci svého druhu, jsou zlí a neoplývají moudrostí obra Dobra.

I na dálku stačili obři nahnat vojákům pořádný strach. Ale když se vojáci dostali blíž a uviděli, jak obři doopravdy vypadají, začali se potit hrůzou.³⁶

³⁵ DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia, s. 54. ISBN 978-80-7549-971-4.

³⁶ DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia, s. 215. ISBN 978-80-7549-971-4.

5 Filmové adaptace literární tvorby Roalda Dahla

Ke srovnání původní autorovy tvorby s filmovou adaptací jsem zvolila tři subjektivně vybraná díla, která se mi ještě jako dětskému čtenáři nejvíce líbila. Jsou jimi *Čarodějnice*³⁷, *Karlík a továrna na čokoládu*³⁸ a *Obr Dobr*.³⁹

Čarodějnice byly poprvé zfilmovány roku 1990 jako *Čarodějky* nedlouho před Dahlovou smrtí. Druhá adaptace s totožným názvem *Čarodějnice* vznikla v roce 2020 a mohlo v ní být proto použito více vizuálních efektů. *Karlíka a továrnu na čokoládu* zadaptovali poprvé v roce 1971 s názvem *Pan Wonka a jeho čokoládovna* a podruhé v roce 2005 jako *Karlíka a továrnu na čokoládu*. Poslední vybraná adaptace je *Obr Dobr* z roku 2016 zfilmovaný poprvé.

Dahlovy knihy se těšily velké oblibě a filmových adaptací postupně přibývalo. Jmenujme ještě *Matildu* (1996), *Jakuba a obří broskev* (1996) a animovaného *Fantastického pana Lišáka* (2009).

V následující kapitole popíšeme vybrané filmové adaptace *Čarodějky* (1990), *Čarodějnice* (2020), *Karlíka a továrnu na čokoládu* (2005) a *Obra Dobra* (2016).

5.1 Čarodějky (1990)

Adaptace *Čarodějky*⁴⁰ byla zfilmována roku 1990 režisérem Nicolasem Roegem, scénář napsal Allan Scott. Hlavní postavu ztvárnil britský herec Jasen Fisher v roli Luka, Anjelica Huston jako Paní všech čarodějnic a v roli babičky původem švédská herečka Mai Zetterling. Film byl kritikou přijímán kladně, Akademií science fiction, fantasy a hororu byl nominován na pět cen *Saturn*.⁴¹ Téměř hororový snímek Roald Dahl odsoudil za zbytečnou brutalitu a především výrazně pozměněný závěr, který nekoresponduje s myšlenkou původního díla.⁴²

Babička Evershemová Lukovi vypráví o Paní všech čarodějnic, která vládne všem čarodějnicím světa. Sama ji celý život hledala, ale nikdy se jí to nepodařilo. Lukovi

³⁷ DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia. ISBN 978-80-7549-979-0.

³⁸ DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia. ISBN 978-80-7549-974-5.

³⁹ DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia. ISBN 978-80-7549-971-4.

⁴⁰ Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001-2021. [cit. 8.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/17400-carodejky/prehled/>.

⁴¹ Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001-2021. [cit. 8.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/17400-carodejky/prehled/>.

⁴² CBR [online]. www.cbr.com ©2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.cbr.com/the-witches-2020-review/>.

vypráví příběh o malé Erice, kterou jako malou znala a čarodějnice ji zaklela do rodinného obrazu. Erika se po letech v obrazu změnila ve starou ženu, která jednoho dne zcela zmizela. Babička Lukovi podrobně vysvětluje, jak rozpozná pravou čarodějnici. Její velmi vyvinutý čich dítě s jistotou vyhledá, především když je čistě umyté. Má paruku, aby zakryla svou plešatou hlavu, nosí rukavice a oči má purpurově zabarvené. Mezitím se stane autonehoda, při které zemřou Lukovi rodiče. Luke žije u babičky a poprvé se s čarodějnici potká u domu na zahradě. Nabízí mu čokoládu a láká ho pryč, ale Luke se nenechá a uteče. Po zdravotních problémech babičky, způsobené cukrovkou, odcestují na dovolenou do hotelu Excelsior.

V hotelu se pořádá sjezd čarodějnic pod záminkou konference Královské společnosti na ochranu dětí před týráním. Luke se jde projít se svými dvěma myškami po hotelu a nedopatřením se dostane přímo na jejich konferenci. Paní všech čarodějnic spřádá plán ke zničení všech dětí v Anglii. Její poddané mají zanechat zaměstnání, skoupit všechny cukrárny a sladkosti otrávit Směsí č. 86, která děti promění v myši. Paní všech čarodějnic demonstrativně otráví Bruno Jenkinse, nenasytného chlapce, který dovolenou tráví ve stejném hotelu. Pod záminkou dalších sladkostí přiláká Bruna přímo na konferenci, aby se před zraky všech ostatních proměnil v myš. Díky velmi vyvinutému čichu na ukrytého Luka přijdou a promění v myš také.

Luke spěchá s Brunem za babičkou a společně se rozhodnou získat lahvičku Směsí č. 86. Pomocí provázku se Luke dostane do pokoje Paní všech čarodějnic, sebere lektvar a nalije ho do polévky. Ženy se tak všechny promění v myši. Bruna si i přes počáteční nedůvěru vezmou rodiče zpět a Luke s babičkou se vrátí domů, kde pomocí získaných peněz a deníku Paní všech čarodějnic spřádají plány na zničení amerických čarodějnic.

Když oba usnou, zjeví se u jejich domu asistentka Paní všech čarodějnic, která jako jediná dobrá čarodějka Luka promění zpět v chlapce.

5.2 Čarodějnice (2020)

Americký film *Čarodějnice* z roku 2020 je dosud nejnovější adaptací díla Roalda Dahla. Režisér Robert Zemeckis (*Forrest Gump*, *Trosečník*) na scénáři spolupracoval s Guillermem del Torem (trilogie *Hobit*).⁴³ Hlavního hrdinu ztvárnil americký herec Jahzir Bruno, roli babičky Octavia Spencer a Nejvyšší čarodějnicí Anne Hathaway. Zemeckis zachoval Dahlův konec, avšak kritika mluví o průměrném snímku, který divákům nepřinesl nic nového.⁴⁴

Film začíná v kině promítáním dokumentu o čarodějnicích a poskytuje dětem osvětu, jak se jim vyhnout. Malý chlapec cestuje s rodiči o Vánocích roku 1967 autem, které havaruje. Rodiče zemřou a on přežije jen díky bezpečnostním pásům. Přestěhuje se ke své babičce do Demopolis v Alabamě. Chlapec ztrátou rodičů velmi trpí, proto mu babička pořídí myšku Daisy. S babičkou se vypraví do obchodu a potká záhadnou ženu, která mu nabízí bonbon. Když k němu babička přijde, žena už tam není. Chlapec babičce popíše svůj zážitek a již není pochyb o tom, že se setkal s čarodějnicí. Babička mu začne vyprávět příběh o dívce, kterou znala jako dítě. Alice Modrá, kterou čarodějnice pomocí otrávené čokolády proměnila ve velkou slepici, byla její nejlepší přítelkyně. Dívka se již nikdy člověkem nestala. Po tomto zjištění se babička rozhodne jednat a odjede s vnukem do hotelu Imperial Island, který je pouze pro lidi z vyšších vrstev. Čarodějnice totiž netouží po dětech bohatých, ale pouze chudých, které by nikdo nehledal. Při cestě do hotelu vypráví o čarodějnických spolicích, které existují po celém světě. Vládne jim všem Nejvyšší čarodějnice, která se dle pověstí zrodila v zamrzlé tundře v Norsku.

Babička chlapci popisuje, jak je může poznat. Mají protažená ústa až k uším, místo rukou pařáty, které schovávají v rukavicích, nemají prsty na nohou a nosí paruku kvůli chybějícím vlasům. Její nosní dírky se můžou zvětšit až na dvacet centimetrů a tím s jistotou ucítí dítě. Druhý den se jde chlapec se svou myškou projít po hotelu a nedopatřením sleduje schůzku Organizace proti týrání dětí, která se ukáže být sjezdem čarodějnic z celé Ameriky. Nejvyšší čarodějnice představí plán, jak zničit všechny děti. Všechny si mají založit cukrárnu, kde budou prodávat otrávené sladkosti. Nejvyšší

⁴³Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/692089-carodejnice/prehled/>.

⁴⁴EMPIRE [online]. Bauer Media Group ©1962–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z <https://www.empireonline.com/movies/reviews/the-witches/>.

čarodějnice předvede svou Směs č.86 časovaného měniče v myši, který promění všechny děti. Na ukázkou použije chlapce Bruna, který se po požití otrávené čokolády přede všemi změní. Zpovzdálí vše sleduje hlavní hrdina i se svojí myškou, která náhle promluví a přivede Bruna. Tím se chlapec prozradí a čarodějnice ho promění také.

Myšky vyhledají babičku, které sdělí předešlé události. Daisy byla dříve také dívka, kterou proměnila čarodějnice. Pomocí pletací příze se chlapec vloupá do pokoje Nejvyšší čarodějnice a sebere lektvar. Babička, která je léčitelkou se pokusí vytvořit léčivý odvar, avšak neúspěšně. Rozhodnou se proto alespoň zbavit všech čarodějnic pomocí Směsi č.86. Otráví polévku určenou čarodějnicím, kterou jako jediná neochutná sama Nejvyšší čarodějnice. Když je najde u sebe v pokoji, chystá se je zabít. Po boji jí však otráví a vrací se domů. Jelikož Jenkinsonovi babičce neuvěří, odjíždí společně s Brunem. Babička s myškami pokračuje v lovení čarodějnic a společně učí ostatní děti, jak se jich zbavit.

5.3 Karlík a továrna na čokoládu (2005)

Film *Karlík a továrna na čokoládu* z roku 2005 je již druhou filmovou adaptací Dahlova *Karlíka a továrny na čokoládu* (1964). Prvním byl film z roku 1971, který prošel hlubokou korekturou z důvodu námitek na údajně skrytý rasismus v Dahlově předloze.⁴⁵ Z tohoto důvodu jsme ji do práce nezařadili.

Režie filmu *Karlík a továrna na čokoládu* (2005) se ujal světoznámý režisér Tim Burton (*Stríhoruký Edward, Velká ryba*), scénář zpracoval John August. Hlavní roli Karlíka obsadil Freddie Highmore, roli Willyho Wonky Johnny Depp a roli dědečka Pepy David Kelly. V roli Umpa-Lumpů se objevil Deep Roy. Snímek podtrhuje podmanivá hudba Dannyho Elfamana. Film byl nominován na čtyři ceny *Saturn* a Johnny Depp na ocenění *Zlatým Glóblem*.⁴⁶

Karlík Bucket, chlapec pocházející z velmi chudé rodiny, žije společně se svými rodiči a prarodiči v malém polorozpadlém domku. Maminka se stará o babičky a dědečky a rodinu tak živí pouze tatínek. Ve městě je továrna na čokoládu, kde dříve pracoval dědeček Pepa. Často vypráví Karlíkovi příběhy o panu Wonkovi, který ji vlastní. Wonka vynalézal z čokolády úžasné věci. Ostatní výrobci čokolády na Wonku žárlili

⁴⁵ INSIDER [online]. Insider Inc. ©2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/roald-dahls-reaction-to-willy-wonka-and-the-chocolate-factory-2016-9>.

⁴⁶ Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z <https://www.csfd.cz/film/135983-karlik-a-tovarna-na-cokoladu>.

a posílali k němu své špehy. Kvůli těmto skutečnostem Wonka čokoládovnu na dlouhé roky uzavřel. Po letech začala opět vyrábět, ačkoliv do ní nikdy žádný člověk nevstoupil.

Druhý den vyhlásil Willy Wonka loterii ke vstupu do jeho výroby. Do obalu k pěti čokoládám ukryl Zlaté kupóny, které nálezci zajistily prohlídku továrny, zásobu čokolád do konce života a jednomu z dětí velké překvapení. Prvním nálezcem byl August Gdoule, buclatý chlapec, který čokoládu jí každý den a ze své výhry, tudíž nebyl ani moc překvapený.

Dalším dítětem byla Veruka Saltini, rozmazlená dívka, jejíž otec vlastní podnik na zpracování buráků. Veruka chtěla po otci, aby kupón získal. On proto nakoupil obrovské množství čokolády, které postupně rozbalovaly jeho dělnice.

Třetí nálezkyně, Fialka Garderóbová, je ctižádostivá dívka, mistrně světa ve žvýkání. Zájem o čokoládu nemá, za Wonkou chce jít jen kvůli přehnané soutěživosti a za vidinou vítězství. Čtvrtým nálezcem je chlapec Miky Telekuk. Zlatý kupón našel jen díky své zálibě v matematice. Zakoupil pouze jednu výherní čokoládu. Jak sám zmiňuje, čokoládu nemá rád. O tatínkovi se dozvídáme, že přišel o práci, když majitelé nahradili dělníky roboty.

Dědeček Pepa má poslední peníze, které se rozhodne věnovat Karlíkovi k zakoupení čokolády. Čokoláda ovšem výherní není. Druhý den objeví Karlík na zemi bankovku, za kterou spěchá koupit ještě jednu čokoládu. Nalézá poslední Zlatý kupón, za který mu ostatní nabízejí horentní částky. V této scéně vidíme Karlíkovu morální hodnotu, kdy přemýšlí, jestli kupón prodat a získat tak velkou finanční pomoc pro svou rodinu, nebo si ho nechat a navštívit továrnu. Dědeček Jiří praví moudrá slova: *Na světě je hromada peněz a každé den se tisknou další. Ale tenhle kupón, těch je na celém světě všeho všudy pět. A nikdy už jich víc nebude. Jenom hlupák ho vymění za něco tak obyčejného, jako jsou peníze. A seš ty snad hlupák?*⁴⁷

Wonkův úvod se příliš nezdaří, celé divadlo na uvítanou shoří. Dědeček Pepa Willymu sděluje, že u něj kdysi pracoval. V továrně je příliš velké teplo kvůli exotickým Umpa-Lumpům. Po úvodním seznámení s dětmi není Wonka příliš spokojený.

Děti i s rodiči jsou nejdříve přivedeny do sálu s čokoládovou řekou. Wonka ihned upozorňuje na obezřetnost a zachování klidu. V úžasu je především Karlík, ostatní děti

⁴⁷ Z filmu Karlík a továrna na čokoládu (2005).

hledají možnost ochutnat něco dobrého. Miky ukazuje svou agresivitu a nechť k čemukoliv sladkému. Poprvé vidíme Umpa-Lumpy a Wonka vypráví, jak je našel v daleké Lumpálii. Do země plné obřího hmyzu jel objevovat nové chutě. Umpa-Lumpové pojídali pouze zelené housenky, které nebyly příliš dobré. Wonka je do své továrny nalákal na kakaové boby, které jsou potřeba k výrobě čokolády. August Gdoule neuposlechne Willyho a vzápětí padá do čokoládové řeky. Při nasávání tekuté čokolády se August dostane do roury, která ho odsaje do jiného sálu. Umpa-Lumpové zpívají Augustovi škodolibou píseň o jeho hlouposti a nenasytosti. Je zřetelné, že si píseň Umpa-Lumpové předem připravili a téměř věděli, co se stane. Jeho matka se strachuje a Wonka jí pro něj s ironií posílá do jiného sálu.

Během prohlídky se dozvídáme, že měl Wonka těžké dětství, otec zubař měl starost pouze o jeho dokonalý chrup. Po celou dobu mu proto zakazoval jakékoliv sladkosti. Další zastávkou při prohlídce je testovací sál žvýkaček s úžasnými vlastnostmi. Nejsou však dokonalé a Wonka předem upozorňuje, že se nesmí ochutnávat. Fialka však neposlechne a ochutná žvýkačku zahrnující snídaní, oběd a večeři. Vzápětí celá zčernala a nafoukne do obřích rozměrů. Opět vidíme, jak velký podíl mají na špatné výchově rodiče. Její matka ji ještě povzbuzuje: *Jen žvýkej dítě! Je první člověk na světě, který ochutnal žvýkačkový oběd!*⁴⁸

Opět přichází na řadu Umpa-Lumpové a zpívají ironickou píseň Fialce, která putuje na lisování do moštárny. Příští zastávkou je ořechový sál s cvičenými veverkami. Veruka po jedné zatouží a po odmítnutí prodeje panem Wonkou se rozhodne si ji vzít sama. V této scéně je zřetelné, že pan Wonka se záchranou Veruky absolutně nespěchá a její osud mu je lhostejný. Veverky zkaženou Veruku a jejího otce shodí do odpadní roury. Umpa-Lumpové zpívají další píseň o zkažené Veruce, která nachází nové přátele v podobě zkaženého jídla.

Po cestě se zastaví v televizním sálu, kde proměňují čokoládu na malé částice a posílají ji televizí dalším lidem. Miky Telekuk je nadšený teleportem, který mu na čokoládu přijde zbytečný. Uteče otcí a teleport zkusí sám. Při přenosu se ale rapidně zmenší a není téměř vidět. Umpa-Lumpové přitom zpívají o Mikym a televizi, ze které děti hloupnou. Mikyho Wonka pošle k vytažení na napínák.

⁴⁸ Z filmu *Karlík a továrna na čokoládu* (2005).

Při zjištění, že posledním dítětem je Karlík, oznamuje Wonka s nadšením výhru. Naskočí do skleněného výtahu, který je dopraví až nad továrnu. Venku vidí ostatní děti, odcházející z továrny ve zbídačeném stavu. Scéna ukazuje, že někteří rodiče snad pochopili svou chybu a svým dětem už neplní všechna přání.

Karlík s dědečkem a Willym výtahem přiletí až do domečku Bucketových a oznámí jim, že má v úmyslu Karlíkovi přenechat továrnu. Avšak přeje si s sebou vzít pouze Karlíka a jeho rodinu nechat doma. Karlík odmítne bez rodiny odejít. Wonka je velmi překvapený, jelikož nikdy nepocítil rodičovskou lásku. Po čase zažívá tvůrčí krizi a rozhodne se jednat. V další scéně se radí s Karlíkem o svých pocitech a o svém vztahu k otci. Karlík s ním otce navštíví, vztahy se urovnají a Willy vezme celou Karlíkovu rodinu i s domečkem do továrny.

Závěrečná scéna předpovídá Karlíkovu úspěšnou budoucnost v roli továrníka a Wonkovo štěstí ze zisku rodiny.

5.4 Obr Dobr (2016)

Snímek *Obr Dobr* (v anglickém originále *The BFG*) natočil režisér Steven Spielberg v roce 2016. Scénář vytvořila zesnulá Melissa Mathison, které Spielberg film věnoval.⁴⁹ Hlavní hrdinku Sofii ztvárnila tehdy jedenáctiletá Ruby Barnhillová, zanimovanému Obru Dobrovi propůjčil hlas Mark Rylance a anglickou královnu ztvárnila britská herečka Penelope Wilton. Film byl natočen v kanadském Vancouveru s pomocí vizuálních efektů. Roku 2017 byl nominován na deset cen *Saturn*, vítězství získal za nejlepší střih a nejlepší scénografii.⁵⁰

Film se odehrává v osmdesátých letech v Londýně. Hlavní hrdinka Sofie bloudí v noci po sirotčinci a přemýšlí nad čarodějnou hodinou, kdy vylézají bubáci a lidé mizí z postelí. Ve scéně, kdy odhání opilé muže vidíme její nezměrnou odvahu a nebojácnost. Z balkónu zahlédne vysokou postavu v černém plášti, působící děsivě. Obr ji zahlédne a s rychlostí po ní sáhne. Odnese ji do svého domu v Obří zemi. Sofie má veliký strach, že bude obrem snědena. Vzápětí zjistí, že Dobr je hodný a lidi nejí. Obr je citlivý a smutný z toho, že Sofii unesl. Vypráví jí o ostatních obrech, kteří s ním žijí v Obří zemi. Má obavy z toho, že by Sofie lidem prozradila tajemství o obrech a ti by Obří zemi

⁴⁹Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/389286-obr-dobr/prehled/>.

⁵⁰Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/389286-obr-dobr/zajimavosti/>.

napadli. Sofie obrovi neustále vytyká jeho špatnou mluvu, i když je v ní spousta moudrosti. Dobr má zálibu ve sběru snů, které uchovává ve sklenicích. Jeden ošklivý foukne Sofii jako varování, kdyby se pokusila o útěk.

Humorná filmová scéna nastává při pití tzv. šumlenky, oblíbeného pití obrů. Bublínky klesají a způsobují tzv. vízřachnutí. Flákožrout navštíví Dobra a chová se infantilně. Řízl se do prstu a chce od Dobra ošetřit. Ucítí Sofii a podezírá Dobra, že ukrývá člověka. Dobr mu v obavách nabídne fňokurku a nevšimne si, že je v ní ukrytá Sofie. Flákožrout si naštěstí ochutnávku fňokurky rozmyslí a zahodí ji. Druhý den jde Sofie s Dobrem ven a potkají společně celou tlupu obrů. Baví se rozbíjením aut, dokud si dvojice nevšimnou. Moc hodný obr je jimi šikanován, jelikož se nevyrovná jejich výšce ani síle.

Obr zavede Sofii na kouzelné místo, kde chytá sny. Představuje jí různé druhy, které svými velkýma ušima dokáže slyšet a rozpoznat. Společně se vydají do Londýna foukat dětem hezké sny. Moc hodný obr o sobě často pochybuje a myslí si, že je alespoň k něčemu dobrý.

Sofie ztratí svou deku v Obří zemi a ostatní obři se tak dozví o její existenci. Dobr se rozhodne Sofii odnést do sirotčince a vypráví jí příběh o chlapci, kterého kdysi odvedl stejně jako ji do Obří země. Obři se o něm také dozvěděli, avšak k návratu již bylo pozdě. Obr s těžkým srdcem Sofii zanechá v Londýně, ačkoliv ji zbožňuje.

Sofie si je vědoma toho, že obr skvěle slyší a rozhodne se na něj zavolat a vyskočit z balkónu. Obr Sofii zachytí a běží zpět do Obří země. Zlí obři jdou prohledat Dobrův příbytek, aby Sofii objevili. Naštěstí se jim to nepovede a Sofie vymyslí plán, jak se jich zbavit. Dobr namíchá sen pro anglickou královnu, ve kterém jí vyjeví pravdu o obrech, všechno zlé co dělají a dělat chtějí. Aby královna svému snu uvěřila, musí v něm figurovat i Sofie a obeznámit ji o svém hodném příteli. Ráno se královna probudí a uvidí sedící Sofii na okenním parapetu. Plán vyšel, královna všemu uvěří a rozhodne se jednat.

Než vstoupí britská armáda do Obří země, Dobr na ostatních obrech vyzkouší svůj neošklivější sen, tzv. krutihrb. Plány mu však překazí vzburzený obr Flákožrout. V tom okamžiku již přilétá britská armáda, která obry znehybní a přemístí je na opuštěný ostrov. Královna jim poslala semínka okurek, které byli nuceni po zbytek života jíst. V závěrečné scéně se Sofie probouzí v Buckinghamském paláci, ze kterého zdraví svého nejlepšího přítele, obra Dobra. Ten žije spokojeně v Obří zemi, kde nyní pěstuje různé druhy zeleniny a fňokurky už pouze na oblíbenou šumlenku.

6 Srovnání literární předlohy s filmovou adaptací

V poslední části bakalářské práce se pokusíme porovnat nejzásadnější rozdíly mezi literární předlohou a filmovou adaptací. Filmová adaptace v sobě skýtá mnohá úskalí a kvalita dokončeného snímku proto především závisí na výborném scénáři a režii.

Slovník literární teorie (1984) uvádí, že *adaptace literárního či dramatického díla pro film, rozhlas nebo televizi představuje zásadnější zásah do struktury původního díla, znamená nejednou radikální přeměnu vyjadřovacích prostředků; úpravy tohoto typu bývají diktovány potřebou stále nových látek především pro masově komunikační prostředky.*⁵¹

Literární předlohu s filmem porovnáme chronologicky z hlediska postav a prostředí.

6.1 Čarodějky (1990)

Již v úvodu filmu se dozvídáme, že chlapec se jmenuje Luke a babička Helga Eversheemová. V knižní předloze jejich jména nikdy zmíněna nejsou a chlapec je vypravěčem. V knize jeho rodiče umírají při autonehodě, kterou sám přežije. Oproti tomu ve filmu umírají v autě sami. Babička z Norska pouze pochází a kvůli závěti se stěhují z Ameriky do Anglie, kde vlastní dům. Norsko je v knize zobrazeno s daleko větším důrazem, babička tam žije i s Lukem a kvůli přání rodičů se stěhují do Anglie, kde může chlapec bez problémů dostudovat. Když chtějí s babičkou o prázdninách znovu navštívit Norsko, babička onemocní těžkým zápallem plic, který jim znemožní odcestovat. Rozhodnou se zůstat kvůli případným problémům v zemi a odjedou pouze do přímořského hotelu. Ve filmu se jedná o dlouhodobé problémy s cukrovkou, kvůli kterým si neustále hlídá svůj jídelníček. Babičku nikdy nevidíme zapálit si doutník, přičemž původně byly doutníky jedním z jejich poznávacích znamení. Stařenka ve filmu není tolik vrásčitá a sešlá a Lukovi vypráví pouze příběh o dívce zakleté v obraze. Luke je přesvědčen o existenci čarodějnic a popisuje poznávací znaky svému příteli ve škole ještě před prvním setkáním u domu.

Při příjezdu do hotelu je Paní všech čarodějnic babičce podezřele povědomá, ale rozřešení se nedočkáme. Paní všech čarodějnic ve filmu vyslovuje naprosto excelentně, čarodějnice mají navíc fialově zbarvené oči, které divákovi usnadní

⁵¹ VLAŠÍN, Štěpán, 1984. *Slovník literární teorie*. Praha: Československý spisovatel, s. 11.

rychleji určit, které ženy se k nim řadí. Směs č. 86 funguje ve filmu daleko rychleji, i když v knize byl jeho účinek oddálen z důvodu kamufláže:

Dítě fňká čokoládu, která která obfahuje kapku čafovaného měniče v myši...Jde domů a je mu dobře...Jde spát a pořřád je mu dobře...Ráno fe probudí a pořád mu nic není...Jde do školy jakoby nic... Vzorec, abyfte to chápany, je totiž čafovaný a zatím nefunguje...“⁵²

Ve filmu se objevilo několik scén, které v knize vůbec nefigurovaly. Scénárista se tak pokouší vystupňovat v divákovi napětí a strach.

Například když Luke prchá před čarodějnicemi a zachrání miminko v kočárku, které vrhly z útesu přímo do moře. Ve scéně navíc figuruje také hotelová pokojská, jenž si Směs č.86 natře na krk v domnění, že se jedná o parfém. Na jeho části se jí proto objeví zvířecí srst. Filmaři přidali také několik scén s Brunem ještě před jeho proměnou v myš. Na Luka oproti knize působí poměrně přátelsky.

Hlavní a zároveň nejdůležitější rozdíl vidíme v závěru filmu. Asistentka Paní všech čarodějnic, jenž kvůli neshodám dává výpověď, přijede za Lukem a babičkou domů. Lukovi vrací lidskou podobu a tvůrci zde zřetelně ukazují její hezké ruce. Jedná se tak pravděpodobně o jedinou dobrou čarodějnici na světě. V knižní předloze chlapec zůstane již navždy myš a je rád, že s babičkou budou žít přibližně stejnou dobu.

6.2 Čarodějnice (2020)

Knižní předloha je situována do Norska a Anglie v osmdesátých letech minulého století. Nová adaptace se odehrává v americké Alabamě v roce 1968. Zásadní rozdíl můžeme vidět ve výběru prostředí, které s knižní předlohou značně nekoresponduje. Babička s chlapcem žije v chudém černošském prostředí a čarodějnice si vybírají na rozdíl od knihy pouze děti z nižší společenské vrstvy. Pozměněna je i motivace dovolené v knize, kdy se babička s vnukem odjíždí pouze rekreovat. V této adaptaci babička ukryje chlapce na základě toho, že se poprvé setkal s čarodějnici, která z jeho života už nezmizí.

⁵² DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, s. 97–98. ISBN 978-80-7549-979-0.

*Čarodějnice ti vstoupí do života a nikdy...nikdy...Panebože na nebesích! Jsem to trouba! Dneska jsme viděli čarodějnic, ráno v tom obchodě! A co dělám já? Co dělám? Dřepím tady a jako bych pro oči neviděla! Ztrácím drahocenný čas a loudám se!*⁵³

Velké rozdíly spatřujeme také ve ztvárnění čarodějnic. Ty mají oproti knize znatelně zvětšené ústní koutky, zasahující až k uším. Místo rukou s drápy mají slepičí pařáty. Stejně jako v předešlé adaptaci i zde je značně urychlen účinek Vzorce č. 86, který při vyšší dávce působí okamžitě. V knižní předloze měl chlapec myšky, objevující se v obou adaptacích. V nejnovějších Čarodějnicích vlastnil pouze jednu, od které se po své proměně dozví, že bývala také dítětem. Myška Daisy s chlapci během celého filmu značně kooperuje.

Babička je na rozdíl od knihy ve filmu vykreslena jako lidová léčitelka, která se pomocí ukradené Směsi č.86 pokusí dětem namíchat léčivý lektvar. Scéna, ve které se čarodějnice otráví ukazuje na to, že Nejvyšší čarodějnice se s babičkou již setkala. Sama jí poznává a připomíná jí osud její kamarádky Alice, kterou proměnila v obří slepici. Adaptace se velmi liší osudem Bruna Jenkinse. Babička shledává, že jeho rodiče nejsou schopni přijmout skutečnost, že se jejich syn proměnil v myš. Nechává si jej proto i s ostatními myškami. Závěr filmu koresponduje s literární předlohou, avšak autoři jej osvěžili o scénu s následnou edukací dětí pro boj s čarodějnicemi.

6.3 Karlík a továrna na čokoládu (2005)

V úvodu filmu dědeček vypráví Karlíkovi o své pracovní kariéře u pana Wonky, kdy s ním otevíral jeho první malou cukrárnu. Tato skutečnost byla oproti knize ve filmu navíc. Filmaři si přidali i veškeré scény o Willyho dospívání a problematickém vztahu s otcem, o kterém v předloze není jediná zmínka.

Když Karlík v literární předloze objeví Zlatý kupón, cizí lidé mu za něj nabízejí vysoké finanční částky. Chlapec běží domů a s rodinou se společně radují. Ve filmu v této scéně řeší Karlík morální dilema. Do továrny nechce jít, protože pokud kupón prodá, budou se mít s rodinou lépe. Dědeček Jiří mu však vysvětlí, že peníze nejsou tak vzácné, kdežto Zlatých kupónů je na světě pouze pět. Značné rozdíly vidíme také v pojetí matky Fialky Garderóbové, kterou filmoví autoři pojali jako cílevědomou ženu, hrdou na úspěchy

⁵³ Z filmu Čarodějnice z roku 2020, 19. minuta.

své dcery ve žvýkání. V knize působí poněkud zakřiknutě a s umanutou dcerou si neví rady. Postavu sebevědomého muže ztvárňuje pan Garderóba, který ve filmu nefiguruje.

Miky Telekuk v knize miluje především svou televizi a seriály o lupičích. Film ho zobrazuje především jako hráče videoher, které v něm prohlubují značnou agresivitu. Umpa – Lumpové původně v továrně žijí v celých rodinách. Muži nosí jelení kožky, ženy pouze sukně z listí a děti běhají nahé. Ve filmu vidíme pouze mužské představitele, kteří jsou oblečení v moderních kombinézách. Rozdíly pozorujeme i v závěru. Wonka v knižní předloze bez řečí a s nadšením stěhuje Karlíka se svojí rodinou k sobě do továrny. V adaptaci chce zpočátku přestěhovat pouze Karlíka. Karlík bez rodiny ale neodejde. Wonkovo neštěstí se promítne i na prodeji čokolády a s Karlíkem se usmíří. Teprve až poté se celá jeho rodina stěhuje do továrny.

6.4 Obr Dobr (2016)

Hned v úvodní scéně autoři filmu provedli drobné změny. Sofie v knize zažívá naprosto tichou čarodějnou hodinu. V adaptaci však uslyší křik mužů, kteří se vrací domů z hospody. Potom co je okřikne, zahlédne obra, který ji okamžitě vezme a odnese do Obří země. V knize podnapilí muži nejsou a obr dětem fouká sny u sousedního domu. Film obsahoval i scény, které byly pouze dílem scénáristů. V jedné z nich Dobr foukne Sofii ošklivý sen krutihrb, který ji má odradit od jakéhokoliv dobrodružství mimo příbytek. Dahl vykreslil děsivou scénu s Krvešpuntem dramatičtěji než v adaptaci. Původně měla být Sofie Krvešpuntem při ochutnávání fňokurky spolknuta a následně vyplivnuta. Spielberg zvolil mírnější variantu, kdy se Sofie schovala na druhou stranu fňokurky a do úst Krvešpunta se vůbec nedostala.

Klíčovou odchylku od knihy můžeme spatřovat v touze obrů zbavit se Sofie. Je zde několik scén, které ukazují, jaké úsilí vynaloží obři k jejímu získání. Ztracená deka, ve které Sofie spala, se stane pro obry jedinou indicií o dítěti v Obří zemi. Dobr vysvětluje, že před lety již jednoho chlapce odnesl stejně jako Sofii. Obři ho ale našli a zabili ho. Vrací tak Sofii zpět do sirotčince, aby zůstala v bezpečí. V knižní předloze obři o Sofii vůbec nevěděli a také byla jediným dítětem, které Dobr odnesl. Filmový závěr se od knižní předlohy liší pouze místem, kde jsou obři uvězněni. V knize jim vykopou hlubokou jámu uprostřed Londýna, kam jednoho dne spadnou tři podnapilí muži. Ve filmové adaptaci jsou odvezeni na osamocení ostrov, kde žijí daleko od ostatních lidí.

Závěr

Filmové adaptace jsou v nynější době značně využívaným prostředkem k lepšímu porozumění literárního díla. S příchodem moderní techniky se nám naskýtají dosud nevídané možnosti zachycení literární předlohy, především pokud se jedná o dílo s fantastickými prvky, které autorova tvorba bezesporu obsahuje.

Nejdříve jsme si popsali autorův velmi zajímavý život, který měl zásadní vliv na jeho tvorbu. I přes veškerou kritiku si Roald Dahl během svého života získal řadu dětských i dospělých čtenářů. Ti si jej zamilovali díky jeho osobitému stylu psaní plného černým humorem, což dokazují i mnohá ocenění (cena *Edgara Allana Poea*, *Whitbreadova* cena).

Cílem této bakalářské práce bylo tedy analyzovat děj vybraných literárních předloh s důrazem na charakteristiku hlavních postav. Poté jsme vylíčili dějovou linku filmové adaptace a v závěrečné fázi tak mohli odhalit, v čem se daný snímek liší od literárního díla a zdali tvůrci filmu zachovali jeho základní strukturu.

Vzájemnou komparací vybraných literárních předloh Roalda Dahla s jejich filmovým zpracováním jsme došli k závěru, který ukazuje na různorodou kvalitu a podobnost s literární předlohou.

Čarodějky z roku 1990 nabízí divákům velmi podobné prostředí i průběh děje. Ačkoliv je hlavní hrdina původem z Ameriky, zásadní okamžiky jsou však již situovány na anglický venkov, kde s babičkou tráví ozdravný pobyt. Autorům se v této adaptaci zdařilo navodit děsivou atmosféru, která doprovází celý děj knihy. Bohužel film se v závěru silně rozchází s původní myšlenkou díla. V předloze chlapec shledává, že mu podoba myši zajistí mnoho výhod a těší se, jak bude s babičkou hledat další čarodějnice. Pro filmového diváka však tvůrci vymysleli typicky šťastný konec, ve kterém dobro zvítězí nad zlem a chlapce jediná dobrá čarodějnice promění zpět do lidské podoby.

Pravým opakem je nejnovější zpracování *Čarodějnice*, kde je zachován děj i původní závěr, avšak markantně rozdílné prostředí. Pozitivním prvkem této adaptace shledáváme myšku *Daisy*, jež diváky nabádá k zamyšlení, kolik dalších dětí mohly čarodějnice proměnit.

Zpracování *Karlíka a továrny na čokoládu* téměř kopíruje původní literární dílo. Základní poselství příběhu, tedy poučení dětí a dospělých, kteří jsou po zásluze potrestáni, je dokonale vykresleno. Oproti knize film vysvětluje zvláštní chování Willyho Wonky, na které měl velký vliv jeho despotický otec.

Podstatný rozdíl ve Spielbergově zpracování *Obra Dobra* spatřujeme v existenci chlapce, který byl zabit obry, když ho ještě před Sofií Dobr zavedl do Obří země. To hrálo zásadní roli v počínání Dobra, který chtěl dívku ochránit před stejným osudem a odnesl ji zpět do Londýna.

Až na zmiňované *Čarodějky* filmové adaptace respektují původní myšlenky literárního díla a dramaticky nepřepisují jeho děj. Mnoho informací o Roaldovi Dahlovi jsme získali studiem knihy od Jeremyho Treglowna *Roald Dahl A Biography* (2016), která jako jedna z mála pojednává o tom, jak osobitým člověkem byl.

Seznam použité literatury a zdrojů:

Primární:

DAHL, Roald, 2018. *Karlík a továrna na čokoládu*. Praha: Euromedia, 204 s. ISBN 978-80-7549-974-5.

DAHL, Roald, 2017. *Čarodějnice*. Praha: Euromedia, 240 s. ISBN 978-80-7549-979-0.

DAHL, Roald, 2016. *Obr Dobr*. Praha: Euromedia, 237 s. ISBN 978-80-7549-971-4.

Sekundární:

DAHL, Roald, 2018. *Kluk: příběhy z dětství*. Praha: Euromedia, 216 s. ISBN 978-80-7549-980-6.

DAHL, Roald, 2009. *Sólový let*. Praha: Volvox Globator, 194 s. ISBN 978-80-7207-740-3.

DAHL, Roald, 2006. *Gremlins*. Dark Horse Comics, 56 s. ISBN 978-1593074968.

TREGLOWN, Jeremy, 2016. *Roald Dahl A Biography*. New York: Open Road Integrated Media, 337 s. ISBN 978-1-5040-3859-1.

VLAŠÍN, Štěpán, 1984. *Slovník literární teorie*. Praha: Československý spisovatel, 465 s.

Internetové zdroje:

DAHL, Roald. *About Roald Dahl* [online]. The Roald Dahl Story Company Limited/Quentin Blake ©2018. [cit. 3.6.2021]. Dostupné z: <https://www.roalddahl.com/roald-dahl/about>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 8.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/17400-carodejky/prehled/>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 8.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/17400-carodejky/prehled/>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/692089-carodejnice/prehled/>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z <https://www.csfd.cz/film/135983-karlik-a-tovarna-na-cokoladu>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/389286-obr-dobr/prehled/>.

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. POMO Media Group s.r.o. ©2001–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/389286-obr-dobr/zajimavosti/>.

CBR [online]. www.cbr.com ©2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.cbr.com/the-witches-2020-review/>.

EMPIRE [online]. Bauer Media Group ©1962–2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z <https://www.empireonline.com/movies/reviews/the-witches/>.

INSIDER [online]. Insider Inc. ©2021. [cit. 10.6.2021]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/roald-dahls-reaction-to-willy-wonka-and-the-chocolate-factory-2016-9>.

Použité filmy:

Čarodějky, 1990, režie Nicolas Roeg.

Čarodějnice, 2020, režie Robert Zemeckis.

Karlík a továrna na čokoládu, 2005, režie Tim Burton.

Obr Dobr, 2016, režie Steven Spielberg.

Anotace

Jméno a příjmení:	Kristýna Venclová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Milan Mašát, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Tvorba Roalda Dahla a její filmové zpracování
Název v angličtině:	The Work of Roald Dahl and Its Film Version
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce je analyzovat vybraná literární díla spisovatele Roalda Dahla a komparovat je s jejich filmovými adaptacemi. Práce je zaměřena výhradně na autorova díla, která jsou určena dětským čtenářům (např. <i>Čarodějnice</i> , <i>Obr Dobr a Karlík a továrna na čokoládu</i>). Použitím metody porovnání dojde k výslednému zhodnocení, do jaké míry filmová adaptace kopíruje příslušnou literární předlohu. V práci byly použity nejznámější zfilmovaná díla, konkrétně <i>Čarodějky</i> (1990), <i>Čarodějnice</i> (2020), <i>Obr Dobr</i> (2016) a <i>Karlík a továrna na čokoládu</i> (2005).
Klíčová slova:	filmová adaptace; literární dílo; literatura pro děti a mládež; Roald Dahl; komparace, film, literární předloha
Anotace v angličtině:	The aim of the bachelor's thesis is to analyze selected literary works of writers Roald Dahl and compare them with their film adaptations. The work is mainly focused on works intended for children's readers (<i>The Witches</i> , <i>The BFG</i> and <i>Charlie and the Chocolate Factory</i>). Using the method of comparison the final evaluation of the agreement between the literary master and the film adaptation will take place. The most famous film adaptations were used in the work, namely <i>The Witches</i> (1990), <i>The Witches</i> (2020), <i>The BFG</i> (2016) and <i>Charlie and the Chocolate Factory</i> (2005).
Klíčová slova v angličtině:	film adaptation; literary work; literature for children and youth; Roald Dahl; comparison, film, literary masterpiece
Přílohy vázané v práci:	-
Rozsah práce:	37 stran
Jazyk práce:	Čeština